

1916

RÖSTRÄTTSBREVET FÖR DAGEN.

Några ord till vänner och motståndare.

Av

Elsa Alkman.

»I fråga om val till offentliga förtroende-
ämbeten bliver det grundlagens sak att
omgiva rösträtten med alla de försiktig-
hetsmått och inskränkingar, som kunna
behövas; men vilka försiktighetsmått än
må anses tillräckliga i fråga om det man-
liga könet — man bör icke fordra nå-
gra andra i fråga om kvinnan».

J. Stuart Mill.

Somliga människor spå ljusare tider för kvinnorösträtten efter kriget, andra mörkare. Reaktionen växer sig bred under och efter krig, mena somliga — och de ha nog rätt. Men alla goda och villiga krafter behövas i det stora röjnings- och nydaningsarbetet efteråt, anse andra — och de ha också rätt. Och den skall bli sällsam att bevittna, denna kamp mellan å ena sidan de tillbakahållande krafterna, mellan viljan till makt och rofferi, som kriget överallt framskapar, de få härskandes järngrepp över de många lydande — och å den andra folksjälens obetvingliga behov att så snart ske kan vilja se det sönderrivna helat, livet åter i sina gamla fåror och den stackars mänsklighe-

↓
PRIS 5 ÖRE.

↑

ten återförd till förnuft. Till allt detta erfordras icke blott krafterna och modet hos de återvändande, i många fall kroppsligt defekta och sinnesskakade krigarskarorna eller hos den hemmavarande, överåriga, underåriga eller delvis mindervärdiga manliga befolkningen, utan även, och icke minst, hos kvinnorna. Det blir en hela nationens sak att söka sammanfoga vad som brustit under dessa år, ett par generationers förnämsta livsuppgift att bringa reda i det kaos på alla områden, som den nuvarande ställt till.

Vilka skola göra allt detta? Alla ett lands medborgare i deras dagliga gärning och nationen i sin helhet genom sina folkrepresentationer. Kom hädanefter icke och säg, att rösträtt endast för halva antalet medborgare i ett land är detsamma som allmän rösträtt! Det talet går icke längre. Det passar icke i stycke med vad som under krigets tunga dagar presterats av kvinnor och vad man efter kriget kommer att fordra av dem. Icke som belöning för vad de åstadkommit, när »manligt» arbete lades på dem i en utsträckning som aldrig förr eller när den dubbla lotten av familjeförsörjare och uppfostrare i många hem plötsligt blev deras, skola kvinnorna i de krigförande länderna få sin medborgarrätt. Ty allt detta var blott deras enkla, ofrånkomliga plikt mot sitt land att efter bästa förmåga fullgöra. Icke håller som mutor för fortsatt välförhållande under tider som stunda. Utan som den naturliga konsekvensen av att allt som skett och skall ske, uppoffringarna, slitet, bekymren och det stora återuppbyggandet varit och skola bli *gemensamma* bördor att bära. Det är svårt att tänka sig att det kan komma att gå annorlunda.

Och de neutrala länderna, som hittills förskonats från krigets förfärande allvar, hur skola de förhålla sig? Somliga undskylla sig med, att de ha ingen tid att ägna en så »liten» fråga under allt vad som sker ute i världen. Jäväl, allt är litet i jämförelse med den stora folkförgörelsen omkring oss. Men är detta spörsmål mindre betydande än dem, som dock dagligen och stundligen avgöras i våra

representationer? Är den fråga »liten», som sträcker sina verkningar ända in i samhällslivets finaste förgreningar?

De neutrala ländernas kvinnor ha inga hjälteedåd att peka tillbaka på, intet framtidskaos att vända blickarna till i tillnärmelsevis lika hög grad som de krigförandes. Men de ha under de stormiga, upprörda tiderna, vars känningar intet land i Europa lyckats undgå, icke dröjt att taga sin del av bördan, som ju rätt och rimligt är. Ofullkomlighet och brister hava icke varit främmande för detta arbete, men den goda viljan och allvaret i uppsåtet böra å andra sidan icke underkännas. De hava i skaror skyndat till sitt lands försvar å områden, där de kunnat göra sin insats, och — det svåraste av allt — de ha i otaliga små hem förmått åstadkomma det nästan otroliga i konsten att hushålla med litet i oerhörda dyrtider. Men bland de neutrala ländernas kvinnor aktas ännu icke de svenska »mogna» för den medborgarrätt, som tillkommer varje förnuftig, till viss ålder hunnen, välfrejdad man i hennes land!

Vi veta alla var motståndet ligger. De offentliggjorda svaren på rundfrågan till 1916 års landstingskandidater vittna i sin mån tydligt härom. Och vi veta också, att det knappast längre är saksäl som gälla, utan ett envist, oresonabelt, nästan oåtkomligt något, ett slags »quand même», som t. o. m. det börjar varsla om ljusare tider. Ty ligger icke i själva motviljan att höra och giva skäl en viss antydning om att man är på väg att giva tappt?

Det kan stundom hända att man känner trötthet och leda vid en strid, vars mål synes en ungefär lika avlägset som då man började. Och dock, hur mycken terräng har icke under dessa år erövrats! Hur många små segrar kunna icke i själva verket inregistreras! Den kommunala rösträttsutvidgningen och valbarheten blev den egentliga vändpunkten. Man är inom kvinnokretsar alltför mycket böjd att förbise dess egenskap av brygga till den politiska rösträtten. Betänk att den likväl dagligen och stundligen

hjälp oss närmare vårt mål! Under årens lopp har man fått klart för sig, att det går an att i större utsträckning invälja kvinnor i fullmäktige och andra kommunala styrelser och nämnder. Det måste antagas att kvinnorna äro angelägna att till dessa poster utse de dugligaste och lämpligaste ibland sig. Även i de nu under kristiderna fungerande nödhjälpskommittéerna och livsmedelsnämnderna böra kvinnorna se till att bli representerade. Alla de förtroendeposter i det offentliga, där gott, fullmåligt kvinnoarbete utföres, äro för oss i själva verket vunna förpostfäktningar. När kvinnorna i allt större skaror gå till rösturnorna vid kommunala val betyder detta små terrängvinster. T. o. m. när vår medborgarrätts manliga motståndare nedlägga ett allt intensivare arbete på att locka kvinnliga väljare att rösta bl. a. mot all vidare utveckling av det embryo till politisk rösträtt de redan äga — vid landstingsvalen — så ligger häri, trots det barocka i själva saken, dock en seger för rösträtten såsom idé! Och när samhället i allt större utsträckning visar sig draga nytta av kvinnornas arbete å områden, som tidigare varit män förbehållna, har det ju allaredan givit tillkänna sitt behov av kvinnornas medverkan i det mångskiftande samhällsarbetet. Ja, det befinner sig strängt taget på glid mot kvinnorösträtten, medvetet eller omedvetet! Att då neka kvinnorna vad man skulle vilja beteckna som den naturliga förutsättningen för deras gärningar i det offentliga går i längden icke. Utvecklingen kan lika litet häjdas som vårfloden, där den brusar fram. Den kan visserligen ledas i smärre rännilar åt sidorna, men alla de små strömmarna ila dock mot ett gemensamt mål, och trots alla slingrande omvägar och hindrande stenar hitta de dock slutligen dit.

Kvinnorna ha i sina strävanden inga farligare motståndare än inom de egna leden. De som sitta i lugn och ro och icke vilja störas, de, vilkas närsynta ögon icke upptäcka sammanhanget och orsaksverkan hos det som rör sig i tiden — de äro oss den black om foten, som hind-

ra oss mest och som vi känna tyngst. Seklers instängdhet, andrahands-tankar och små synpunkter heta murarna, som hindra dem att blicka vida och fritt omkring sig. Intet gör segare motstånd än sådant. Men intet är heller evigt bestående. Och de indolenta och osolidariska borde betänka, att när medborgarrätten en dag blir deras, gå de att använda frukterna av andras arbete. Om de då vaknat upp till känslor av plikt och ansvar gentemot samhället — och många skola säkerligen ha gjort det — så bör tanken härpå ej kännas odelat angenäm.

Många äro säkerligen de, som bära rösträttskravet latent inom sig utan att låta det komma till uttryck. En beroende ställning, en viss blyghet eller andra orsaker hindra dem att öppet framträda. Men besinna att det blott äro de synliga som räknas, siffrorna som spela någon roll, när det gäller att överbevisa motståndare! Kom med och hjälp oss! Vi behöva varandra alla.

